

Mieczysław Pawlisiak

mieczyslaw.pawlisiak@wat.edu.pl; nr ORCID: 0000-0003-2501-8779
Wojskowa Akademia Techniczna, Wydział Logistyki, Instytut Logistyki

Bezpieczeństwo logistyczne wyznacznikiem stopnia realizacji zadań przez jednostki i instytucje wojskowe Cz. 1

Bezpieczeństwo logistyczne jako składowa dyscypliny naukowej – nauki o bezpieczeństwie

Logistic safety a determination of the degree of implementation of tasks by military units and institutions Part 1

Motto

***bezpieczeństwo to wartość,
bez posiadania której istnienie i efektywne funkcjonowanie
organizacji nie jest możliwe***

Pojęcie bezpieczeństwo jest definiowane przez różnych ludzi nauki. Definicje te jako, że dotyczą tej samej materii różnią się szczegółami wynikającymi z punktu widzenia poszczególnych autorów. Wspólnym mianownikiem jest dostrzeganie obszarów wspólnych i stwierdzenia, że bezpieczeństwo to stan w którym podmiot do którego się odnosi nie znajduje się w stanie zagrożenia, a także jest w stanie realizować stawiane jemu zadania czy też osiągać założone cele. Celem artykułu jest wykazanie, że określenie bezpieczeństwo logistyczne w odniesieniu do Sił Zbrojnych RP nie jest nadużyciem i jego stosowanie jako określenie stanu zaspokojenia potrzeb logistycznych i zdolności do realizacji zadań jest w pełni uzasadnione. W artykule przedstawiono jako podmiot Siły Zbrojne RP, które generują potrzeby logistyczne i ich zaspokojenie zapewnia warunki wykonania zadań co w konsekwencji zapewnia im bezpieczeństwo logistyczne.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo, zabezpieczenie logistyczne, jednostki i instytucje wojskowe, potencjał wykonawczy logistyki wojskowej .

The concept of security is defined by different scholars. These definitions as they relate to the same matter differ in the details of the resulting from the point of view of the individual authors. The common denominator is the perception of common areas and determine that security is a State in which the entity to which it refers is not under threat, and is also able to carry out for him a task or achieve goals. The aim of the article is to demonstrate that the term security logistics for the armed forces of the RP is not abusive and its use as the State meet the needs of the logistics and the ability to carry out tasks is fully justified. This article presents as an entity armed forces RP, that generate the logistical needs and their satisfaction provides the conditions for the implementation of tasks which in turn provides them with security. Key words safety, security, logistics units and military institutions, the Executive potential of military logistics.

WSTĘP

Bezpieczeństwo [Malak 2007, s. 91 – 95] jako pojedyncze określenie jest samo w sobie pojęciem typowo abstrakcyjnym wykorzystywanym na użytek codzienny – w mowie

potocznej. W działalności naukowej zwykle wraz z określeniem bezpieczeństwa stosuje się dopełnienie wskazujące adresata – kogo lub czego to bezpieczeństwo ma dotyczyć. Konsekwencją takiego rozumienia pojęcia bezpieczeństwa, jest jego postrzeganie jednocześnie jako stan i proces. Stanem w tym rozumieniu jest ilościowy i jakościowy wymiar odnoszący się do konkretnego adresata, którym może być jednostka organizacyjna czy też inna wyodrębniona całość. Z kolei pod pojęciem proces należy rozumieć ciąg zdarzeń pozwalający kształtować, rozwijać, umacniać to co świadczy o poczuciu bezpieczeństwa lub jest rozumiane jako bezpieczeństwo.

Biorąc za podstawę powyższe oraz aktualne ustalenia dotyczące dziedzin i dyscyplin naukowych /Rozporządzenie MNiSW/ zasadne wydaje się podjęcie próby ukazania, że niektóre ustalenia zawarte w cytowanym Rozporządzeniu są zbyt ogólne i dla dobra prowadzenia badań naukowych wymagają doprecyzowania. W tej sytuacji celem artykułu jest pokazania, że w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie istnieje możliwość prowadzenia badań naukowych w obszarze umownie zwanym „bezpieczeństwo logistyczne” [Pawlisiak 2016, s.46]. Kontynuując takie podejście poprawnym w rozumieniu Autora jest rozszerzenie rozważań o bezpieczeństwie logistycznym poprzez udzielenie odpowiedzi na cztery pytania zadane przez P. B Williamsa [2012, s. 18 – 22], co w kolejnych punktach zostanie przedstawione.

1. JAK NALEŻY ROZUMIEĆ – INTERPRETOWAĆ SFORMUŁOWANIE „BEZPIECZEŃSTWO LOGISTYCZNE”?

Przystępując do wyjaśnienia jak należy, czy też jak Autor rozumie i interpretuje sformułowanie „*bezpieczeństwo logistyczne*” konieczne wydaje się ostateczne zdefiniowanie pojęcia „*bezpieczeństwo*”. Studiując dostępne pozycje, których autorami są uznane autorytety w obszarze bezpieczeństwa można zauważyć pewne obszary wspólne, które są dostrzegane w różnych opracowaniach.

Tabela 1. Zestawienie definicji – określeń odnoszących się do pojęcia bezpieczeństwo

Lp.	Autor- wydawnictwo	Treść – definicja /określenie/
1.	Koziej S. Bezpieczeństwo: istota, podstawowe kategorie i historyczna ewolucja, Kwartalnik Bezpieczeństwo Narodowe nr 18/2011, wyd. BBN Warszawa 2011, s. 20	Bezpieczeństwo jest zwykle definiowane jako stan /osiągnięte poczucie bezpieczeństwa rozpatrywanego podmiotu/, i jednocześnie jako element dynamiczny - proces umożliwiający zapewnienie poczucia bezpieczeństwa tegoż podmiotu
2.	Majer P. Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego nr 7 /4/ 2012 wyd.	Bezpieczeństwo to nic innego ,jak stan gwarantujący pewność istnienia i przetrwania

	ABW Warszawa 2012, s. 11	określonego podmiotu
3.	Misiuk A. Rzecz o bezpieczeństwie – geneza, istota, rozwój, Kwartalnik Naukowy OAP UW nr 6 wyd. UW Warszawa 2013, s. 9	Genezę bezpieczeństwa należy dostrzegać w pierwszej kolejności jako poczucie bezpośredniego zagrożenia dla człowieka w nieznanym mu otoczeniu naturalnym i wynikających stąd możliwych niebezpieczeństw. W tym rozumieniu bezpieczeństwo ma charakter indywidualny i odnosi się do stanu psychicznego pojedynczego człowieka. Powstanie związków społecznych takich jak: rodzina, ród czy plemię przyczyniało się do postrzegania bezpieczeństwa jako zjawiska społecznego.
4.	Czupryński A. Bezpieczeństwo w ujęciu teoretycznym Bezpieczeństwo. Teoria – badania – praktyka, wyd. Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwpowodziowej im. Józefa Tuliszkowskiego Państwowy Instytut Badawczy, Józefów 2015, s. 9	Bezpieczeństwo w rozumieniu historycznym, to nic innego jak naczelna potrzeba człowieka oraz instytucji przez niego tworzonych. Jest zatem integralną częścią rozwoju społecznego i cywilizacyjnego gatunku ludzkiego.
5.	Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego. wyd. Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2008. s. 14	Bezpieczeństwo to stan rozpatrywanego /oceniającego/ podmiotu, który daje poczucie pewności istnienia i skutecznego /efektywnego/ funkcjonowania a także daje szanse na doskonalenie. Bezpieczeństwo jest jedną z podstawowych potrzeb człowieka i odznacza się akceptowalnym poziomem ryzyka utraty czegoś co dla podmiotu jest szczególnie cenne – życie, zdrowie, praca, szacunek, uczucia, dobra materialne i niematerialne.
6.	Williams P. D, Badania bezpieczeństwa. Wprowadzenie. Studia bezpieczeństwa, red. Williams P. D., Kraków 2012, s. 7.	Bezpieczeństwo to synonim akumulacji potęgi. Kto chce być bezpieczny, musi dysponować różnorodnymi dobrami takimi jak środki finansowe, uzbrojenie i silną armię. Jednocześnie za fundament bezpieczeństwa uważa troskę o sprawiedliwość i przestrzeganie praw człowieka. Zachodzi zatem relacja pomiędzy podmiotami i w ramach uogólnienia można przyjąć, że bezpieczeństwo to nic innego jak brak wszelkich zagrożeń.
7.	Uniwersalny słownik języka polskiego A-J, wyd. PWN Warszawa 2006, s. 235.	Bezpieczeństwo to nic innego jak stan niezagrożenia, pokoju, spokoju pewności; może być bezpieczeństwo osobiste, bezpieczeństwo państwa, społeczeństwa, obywateli. Bezpieczny to ten /ta organizacja, grupa ludzi/, któremu nic nie zagraża, czuje się niezagrożony.
8.	Zięba R., Wprowadzenie. Pozimnowojenny paradygmat	Trzy wymiary /ujęcia/ bezpieczeństwa. Podmiotowy, gdy zadajemy pytanie dotyczące

	<p>bezpieczeństwa międzynarodowego Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie, wyd. Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, 16.</p>	<p>czyjejs pewności istnienia, funkcjonowania i przetrwania. Przedmiotowe kiedy istotą pytania o bezpieczeństwo są siły, środki i ich funkcjonowanie zmierzające do osiągnięcia określonego stanu np. pełnej gotowości bojowej. Funkcjonalne /procesualne/ odnoszące się do obserwacji zmian zachodzących w czasie np. w trakcie realizacji określonych dla danego podmiotu zadań. Uogólniając można przyjąć, że bezpieczeństwo to nic innego jak pewność istnienia i przetrwania, posiadania oraz funkcjonowania i rozwoju podmiotu.</p>
--	---	---

Dokonując analizy treści zaprezentowanych w powyższej tabeli można dostrzec pewne prawidłowości i obszary wspólne w definiowaniu i rozumieniu pojęcia bezpieczeństwo. Można również podjąć próbę dokonania pewnych uogólnień i na tej podstawie wskazać, że uprawnionym jest twierdzenie, że nie tylko w języku potocznym można ale również trzeba w obszarze nauki używać określenia bezpieczeństwo logistyczne zwłaszcza w odniesieniu do Sił Zbrojnych RP.

Aby tego dokonać i zaprezentować wiarygodne uzasadnienie takiego rozumienia bezpieczeństwo logistyczne konieczne jest zdefiniowanie co należy rozumieć pod pojęciem logistyka w odniesieniu do Sił Zbrojnych RP. Zasadniczym, podstawowym i jednocześnie obowiązującym dokumentem z tym związanym jest Doktryna Logistyczna Sił Zbrojnych RP D - 4 /B/. To właśnie na stronie 12 jest zapisane, że „...logistyka wojskowa to dziedzina obejmująca planowanie, przygotowanie oraz użycie środków zaopatrzenia, a także realizację świadczeń oraz usług specjalistycznych w celu utrzymania wojsk w odpowiedniej gotowości bojowej na obszarze państwa oraz zabezpieczenia funkcjonowania wojsk wykonujących zadania poza jego granicami...”. Dokonując rozbioru logicznego cytowanej definicji można wyodrębnić takie składowe jak:

- stan gotowości bojowej, w którym jednostki i instytucje wojskowe nie dostrzegają istotnych zagrożeń wewnętrznych wynikających z braku zasobów logistycznych;
- proces w czasie którego ma miejsce zaspokojenie potrzeb logistycznych;
- podmiot, którym są jednostki organizacyjne Sił Zbrojnych RP;
- przedmiot, do którego można zaliczyć określone dobra materialne takie jak sprzęt wojskowy czy też środki bojowe i materiałowe.

Przedstawione treści wyczerpują podstawowy wymóg wskazujący na możliwość stosowania określenia „bezpieczeństwo logistyczne” w odniesieniu do instytucji i jednostek wojskowych. Znajduje to swoje potwierdzenie na podstawie interpretacji treści zawartych w prezentowanej wyżej tabeli. To właśnie cytowane poglądy uznanych autorów wskazują, że bezpieczeństwo jako takie, w tym logistyczne można postrzegać na różne sposoby. To specjaliści z dziedziny bezpieczeństwa stoją na stanowisku, że bezpieczeństwo, w tym *bezpieczeństwo logistyczne to stan będący wynikiem między innymi zaspokojenia potrzeb*, w tym logistycznych jednostek i instytucji wojskowych przez przeznaczone do tego określone siły i środki.

Bezpieczeństwo logistyczne należy również postrzegać *jako proces w toku którego następują określone działania doprowadzające do stanu, w którym potrzeby zgłaszane przez jednostki i instytucje wojskowe są właściwie zaspokojone*. Oznacza to w praktyce, że realizacja zadań cząstkowych przez potencjał logistyczny pozwala posiadać i utrzymać wskaźniki będące wyznacznikiem określonego stanu gotowości bojowej. Dla pełnego pokazania zgodności pomiędzy rozważaniami teoretycznymi, a poglądem Autora należy wskazać, że *podmiotem są jednostki organizacyjne Sił Zbrojnych RP, a przedmiotem wszystko to co jest im niezbędne* do osiągnięcia, posiadania i utrzymania parametrów związanych z osiąganiem gotowości do działania w różnych uwarunkowaniach. Aby tego dokonać należy podjąć próbę udzielenia odpowiedzi na trzy kluczowe pytania, co zostanie zrealizowane w dalszej części artykułu.

2. CZYJE BEZPIECZEŃSTWO JEST OBSZAREM ZAINTERESOWANIA

Adresatem rozważań dotyczących bezpieczeństwa logistycznego w odniesieniu do Sił Zbrojnych jako instytucji jest w pierwszej kolejności jednostka wojskowa. To ona jest w rozumieniu Autora podmiotem w stosunku do którego adresowane jest bezpieczeństwo logistyczne odnoszące rozumiane jako proces. W swojej istocie dotyczy wszystkich komórek organizacyjnych Wojska Polskiego łącznie z zatrudnionymi w nich pracownikami. Konsekwencją takiego toku rozumowania jest konieczność dostrzegania potrzeby bezpieczeństwa logistycznego generowanego przez cały materialny i niematerialny potencjał podmiotu – jednostki wojskowej. Bezpieczeństwo logistyczne jednostki wojskowej postrzegane z pozycji początku XXI wieku posiada kilka cech charakterystycznych opisujących jego istotę. Najprostszym sposobem wskazania na czym polega istota bezpieczeństwa logistycznego jest odniesienie się do podstawowego dokumentu normującego funkcjonowanie logistyki w Siłach Zbrojnych RP jakim jest przywołana wcześniej Doktryna Logistyczna. Z jej treści jednoznacznie wynika, że aby mówić o bezpieczeństwie

logistycznym umożliwiającym realizację zadań przez jednostki wojskowe zgodnie z ich przeznaczeniem należy skupić się na realizacji kilku ważnych zadań. Pierwszym jest kierowanie realizacją zadań logistycznych /zadań zabezpieczenia logistycznego/ adresowanych do jednostek i instytucji wojskowych. Drugim obszarem zadaniowym jest prowadzenie prac projektowych i rozwojowych dotyczących sprzętu wojskowego i w ramach kontynuacji zapewnienie właściwej jego eksploatacji, prowadzenie obsługi i napraw, a na wycofaniu kończąc. Kolejny obszar jest nakierowany na pozyskiwanie, przechowywanie i dystrybucję środków zaopatrzenia. Niejako kontynuacją tego jest realizacja zadań związanych

z zaspokojeniem potrzeb transportowych zarówno stanów osobowych jak i zaopatrzenia. Następnym obszarem jest pozyskiwanie, budowa, eksploatacja oraz prace rozwojowe w zakresie infrastruktury wojskowej stałej jak i polowej. Istotnym obszarem ważnym dla bezpieczeństwa podmiotu jest pozyskiwanie i świadczenie usług. W praktyce dnia codziennego bez względu na zewnętrzne uwarunkowania specjalistyczne /logistyczne/ jednostki organizacyjne świadczą usługi takie jak np. żywienie stanów, osobowych lub też w przypadku braku takich możliwości dążą do ich pozyskiwania. Ostatnim, co nie oznacza mniej ważnym obszarem wchodzącym w zakres bezpieczeństwa logistycznego jest logistyka medyczna rozumiana jako proces pozyskiwania, gromadzenia, dystrybucji, utrzymywania oraz rotacji produktów leczniczych, wyrobów medycznych i sprzętu medycznego w celu zapewnienia optymalnego poziomu świadczeń zdrowotnych w czasie pokoju, kryzysu i wojny.

Przedstawione wyżej obszary wskazują na zasadność postrzegania bezpieczeństwa logistycznego przez pryzmat kompleksowych i wielowymiarowych działań realizowanych przez określone siły i środki. Konieczne zatem jest sprecyzowanie kryterium podziału, pozwalające wyodrębnić szereg dziedzin, rodzajów, obszarów czy sektorów w podmiocie, których aspekt bezpieczeństwa logistycznego dotyczy i których stan bezpieczeństwa w prostym przełożeniu przekłada się na poczucie bezpieczeństwa. Wychodząc z takiego założenia i podejmując próbę udzielenia odpowiedzi na zadane wcześniej pytanie zasadne wydaje się wskazanie co jest lub co może być podmiotem czy przedmiotem bezpieczeństwa.

Podmiotem bezpieczeństwa logistycznego w odniesieniu do Sił Zbrojnych RP jest jednostka wojskowa zorganizowana w postaci struktur organizacyjnych wyodrębniających poszczególne pionory funkcjonalne, adekwatne do treści przewidzianych do realizacji zadań. Oznacza to, że można rozważania odnosić do bezpieczeństwa indywidualnego – żołnierza lub

też do bezpieczeństwa grupowego – jednostka organizacyjna, pododdział czy też pion funkcjonalny w jednostce lub instytucji wojskowej.

Ilość składowych stanowiących o podmiocie bezpieczeństwa logistycznego wskazują na zasadność zindywidualizowania określania potrzeb logistycznych i sposobów ich zaspokojenia. Czym innym jest bowiem zapewnienie bezpieczeństwa pojedynczemu żołnierzowi i inaczej należy postrzegać bezpieczeństwo całych jednostek, choćby wychodząc z założenia że ich wielkość jest zdecydowanie różna. Zatem precyzyjne określenie parametrów ilościowych i jakościowych podmiotu bezpieczeństwa logistycznego w jednostce czy też instytucji wojskowej jest swego rodzaju przepustką do podejmowania kolejnych czynności związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa w tym obszarze w stosunku do skonkretyzowanego podmiotu.

Określenie nawet z dużą precyzją podmiotu bezpieczeństwa jest nie do końca wystarczające do podjęcia działań pozwalających to bezpieczeństwo logistyczne zapewnić. Konieczne jest zatem wykonanie kolejnego kroku umożliwiającego określenie co stanowi przedmiot bezpieczeństwa logistycznego w jednostce wojskowej. W ogólnym rozumieniu przedmiotem bezpieczeństwa logistycznego są wszystkie obszary, dziedziny i sektory działalności pozwalające od strony logistycznej na realizację zadań przez pojedynczych żołnierzy jak i całe instytucje i jednostki wojskowe. Bazując na treściach zawartych w cytowanej wcześniej „Doktrynie Logistycznej”, przedmiotem bezpieczeństwa logistycznego są materialne i organizacyjne zasoby, których poprawne funkcjonowanie jest konieczne dla zaspokojenia potrzeb logistycznych, a tym samym do zapewnienia bezpieczeństwa logistycznego. Przedmiotowe rozumienie bezpieczeństwa logistycznego zostało zmaterializowane w postaci podsystemów tworzących system zabezpieczenia logistycznego. Można zatem mówić o następujących przedmiotowych składowych bezpieczeństwa logistycznego jednostek i instytucji wojskowych:

- ***działalność kierownicza*** polegająca na podejmowaniu właściwych decyzji w ramach planowania oraz kierowania realizacją przedsięwzięć wsparcia i zabezpieczenia logistycznego Sił Zbrojnych RP;
- ***realizacja dostaw środków zaopatrzenia*** oraz świadczenie specjalistycznych usług materiałowych na rzecz jednostek i instytucji wojskowych w czasie pokoju, kryzysu i wojny;
- ***planowanie, organizowanie oraz realizacja procesów eksploatacji sprzętu wojskowego*** w czasie pokoju, kryzysu i wojny;

- **planowanie oraz koordynacja** czynności związanych z przygotowaniem i wykorzystaniem **infrastruktury transportowej** na potrzeby obronne państwa;
- **planowania i realizacji** przedsięwzięć dotyczących utrzymania obiektów stacjonarnych oraz rozwijania **infrastruktury** w warunkach polowych niezbędnych do zaspokojenia potrzeb jednostek i instytucji wojskowych;
- **zespół działań podsystemu medycznego**, którego celem jest zapewnienie efektywności i ciągłości wsparcia medycznego i ochrony medycznej wojsk;
- **wojskowe i cywilne wsparcie** udzielane na rzecz sił sojuszniczych, które są rozwinięte, wykonują zadania lub przemieszczają się na terytorium państwa- -gospodarza w czasie pokoju, kryzysu i wojny.
- **przedsięwzięcia związane z przygotowaniem gospodarki narodowej** do realizacji zadań na rzecz obronności państwa oraz gromadzeniem zasobów na szczeblu centralnym – gospodarki narodowej państwa.

Tak rozumiana przedmiotowość w zakresie bezpieczeństwa logistycznego pozwala sądzić, że potrzeby generowane w jednostkach i instytucjach wojskowych są dostrzegane i rozumiane. Konsekwencją tego jest zbudowany system logistyczny który jest odpowiedzialny za zapewnienie bezpieczeństwa logistycznego podmiotowi którym są w ujęciu ogólnych – Siły Zbrojne RP.

3. JAKIE ZASADNICZE CZYNNIKI DETERMINUJĄ BEZPIECZEŃSTWO LOGISTYCZNE JEDNOSTEK I INSTYTUCJI WOJSKOWYCH

Podjmując próbę udzielenia odpowiedzi na pytanie zawarte w tytule, należy zdać sobie sprawę z konieczności zachowania równowagi pomiędzy dwoma czynnikami. Pierwszym są potrzeby logistyczne charakteryzowane parametrami określającymi ilość, jakość /asortyment/, czas, miejsce czy też postać zewnętrzną /np. jednostki ładunkowe, świeżo przygotowane posiłki itp./. Drugim czynnikiem, który należy rozpatrywać są możliwości wykonawcze potencjału logistycznego. Tak interpretując dwie składowe należy w pierwszej kolejności dokonać oceny i analizy czynników determinujących potrzeby logistyczne generowane w jednostce, czy też instytucji wojskowej. Bazując na opracowaniach teoretyków i praktyków z zakresu funkcjonowania zabezpieczenia logistycznego Sił Zbrojnych RP można przyjąć, że występuje wiele czynników mających wpływ na wielkość potrzeb logistycznych [Brzeziński 2005, Brzeziński 2015, Kurasiński 2014, Pawlisiak 2016]. Pierwszoplanowym czynnikiem determinującym potrzeby logistyczne jest **wielkość /ilość/ stanu osobowego oraz rodzaj posiadanego sprzętu wojskowego z uwzględnieniem jego stanu**

technicznego i stopnia wyeksploatowania. To właśnie ilość żołnierzy w jednostce czy instytucji wojskowej, w pierwszej kolejności określa wielkość potrzeb bezpośrednio generowanych przez pojedynczego żołnierza. Dotyczy to zwłaszcza służby żywnościowej czy też mundurowej. Niejako kontynuacją rozumienia determinantów wpływających na potrzeby logistyczne, tyle, że odnoszące się do sprzętu wojskowego z uwzględnieniem jego stanu technicznego i stopnia wyeksploatowania jest jego stan ilościowy i jakościowy w pododdziałach, oddziałach czy też związkach taktycznych. To właśnie konkretne rodzaje sprzętu wojskowego mogą być mniej lub bardziej paliwożerne lub też wymagać większego zaangażowania w działania obsługowe i naprawcze umożliwiające jego utrzymanie w należytej sprawności i gotowości do użycia. Innym czynnikiem mającym wpływ na wielkość i asortyment potrzeb logistycznych jest **ilość i rodzaj realizowanych zadań szkoleniowych oraz miejsce ich realizacji.** To właśnie w czasie szkolenia zużywane są środki zaopatrzenia, należy zabezpieczyć eksploatację, obsługę i ewentualną naprawę sprzętu wojskowego, a także zaspokoić potrzeby zakwaterowanie i transportowe. Logiczne jest również to, że wielkość i rodzaj tych potrzeb będzie inna w przypadku realizacji szkolenia w garnizonie i zgoła odmiennie będzie się prezentowała gdy szkolenie będzie odbywało się na poligonie. Niejako przedłużeniem tych determinantów jest **poziom wyszkolenia stanów osobowych.** Oznacza to, że największe potrzeby logistyczne występują w pierwszym okresie szkolenia realizowanego w ramach pododdziału. Wówczas to ma miejsce szkolenie pojedynczego żołnierza, w czasie którego zapoznaje się on z abecadłem żołnierskim, a w kolejnych miesiącach doskonalą swoje umiejętności w strukturach pododdziału. Ze względu na konieczność pozyskania podstawowych umiejętności nakłady /potrzeby/ logistyczne /środki bojowe, paliwo, części zamienne/ są stosunkowo większe niż w dwóch następnych okresach szkolenia kiedy to ma miejsce zgrywanie i doskonalenie posiadanych umiejętności. Ważnym czynnikiem pokazującym wielkość i rodzaj potrzeb logistycznych jest **miejsce realizacji zadań w stosunku do rozmieszczenia zabezpieczającego potencjału logistycznego.** Zachodzić wówczas może potrzeba przemieszczania zasobów logistycznych z miejsca ich składowania do miejsca zużycia /konsumpcji/. Wystąpi wówczas potrzeba zwiększonych nakładów na realizację zadań transportowych, których konsekwencją może być i zwykle jest zwiększone zużycie paliwa, konieczność wykonywania dodatkowych przeglądów i napraw sprzętu wojskowego oraz pozyskiwanie większej ilości części zamiennych.

Nieco inaczej przedstawia się wpływ czynników na wielkość potrzeb logistycznych w czasie działań wojennych. Wówczas uwagę zwraca się na **rodzaj prowadzonych działań.**

Stosując kryterium ich znaczenia i charakteru można wyróżnić między innymi obronę, natarcie, działania opóźniające, wycofanie, pościg, działania desantowo-szturmowe, działania specjalne oraz działania nieregularne. Każdy z wymienionych rodzajów charakteryzuje się odmienną specyfiką, która wywiera wpływ na wielkość i asortyment potrzeb logistycznych. Innym determinantem warunkującym potrzeby logistyczne jest **miejsce pododdziału /oddziału/ w ugrupowaniu bojowym**. Wiadomym bowiem jest, że wykonując zadania o zasadniczym znaczeniu dana jednostka organizacyjna zwykle będzie znajdować się w rejonie głównego wysiłku w czasie prowadzenia działań obronnych, czy też będzie na głównym kierunku uderzenia w przypadku prowadzenia natarcia. Konsekwencją takiego miejsca w ugrupowaniu bojowym i treści wykonywanych zadań jest wielkość i rodzaj potrzeb logistycznych, które należy zaspokoić. Ważnym czynnikiem rzutującym na potrzeby logistyczne jest **rodzaj stosowanych środków rażenia**. Może to przyczynić się do wielkości strat w stanie osobowym jak i sprzęcie wojskowym. Wielkości te w bezpośredni sposób oddziałują na funkcjonowanie potencjału logistycznego. Ważnym czynnikiem mającym wpływ na wielkość i asortyment potrzeb logistycznych jest **ukształtowanie i rodzaj terenu** w którym są prowadzone działania wojenne. To ten element determinuje nie tylko wielkość potrzeb logistycznych ale również określa warunki w jakich zadania zabezpieczenia logistycznego mogą być realizowane. Niejako kontynuacją czynnika związanego z terenem jest **pora roku i doby**, w których są prowadzone działania wojenne. To również wywiera wpływ na potrzeby logistyczne i oddziałuje na sposób ich zaspokojenia przez potencjał logistyczny. Istotnym uwarunkowaniem określającym wielkość i asortyment potrzeb logistycznych, które należy zaspokoić przez własny potencjał logistyki jest **możliwość korzystania z zasobów miejscowych i zasobów sojuszników w przypadku prowadzenia działań sojuszniczych**. Prawdą jest, że w XXI wieku, będąc członkiem Sojuszu Północnoatlantyckiego najprawdopodobniej prowadząc działania wojenne będziemy uczestniczyć w operacjach sojuszniczych. Zatem będzie istniała możliwość korzystania z zasobów miejscowych lub sojuszników, co może spowodować, że część zadań zabezpieczenia logistycznego zostanie zrealizowana przez struktury sojusznicze.

Z powyższych rozważań jednoznacznie wynika, że określenie wielkości i asortymentu potrzeb logistycznych jest niezwykle złożone, bowiem dostrzega się szereg czynników, które bezpośrednio lub pośrednio mają wpływ na te potrzeby. Pomimo tych trudności dokonuje się prognozowania potrzeb logistycznych i adekwatnie do ich wielkości i asortymentu jest przygotowywany pod względem ilości, jakości i urzutowania **potencjał logistyczny** przeznaczony do zaspokojenia występujących potrzeb. Zdolności wykonawcze tegoż

potencjału muszą być dostosowane do generowanych potrzeb. To jedynie równowaga pomiędzy tym co potrzebne, a możliwością zaspokojenia tychże potrzeb jest *fundamentem bezpieczeństwa logistycznego*. Bez jej zachowania nie można mówić o zdolności bojowej, gotowości do wykonania zadań zgodnie z wojennym przeznaczeniem.

4. JAKIMI SPOSOBAMI BEZPIECZEŃSTWO LOGISTYCZNE MOŻE ZOSTAĆ ZAPEWNIONE?

Podejmując próbę udzielenia odpowiedzi na tak zadane pytanie należy w pierwszej kolejności określić jaki jest cel lub cele działania podmiotu – konsumenta /odbiorcy/ na rzecz którego będą realizowane zadania zabezpieczenia logistycznego. Należy przyjąć, że w czasie pokoju celem działania każdej jednostki czy też instytucji wojskowej jest przygotowanie jej do działania zgodnie z treścią zadań wynikających misji, którą mają spełnić Siły Zbrojne RP. Jej ogólna treść może brzmieć „*Zapewnienie zdolności do obrony państwa i przeciwstawiania się agresji w ramach zobowiązań sojuszniczych*”. Z tak ogólnego sformułowania wynikają bardziej szczegółowe obszary będące niejako wypełnieniem ogólnego stwierdzenia. Mogą to być wskazania dotyczące:

- potrzeby posiadania i utrzymywania gotowości do realizacji zadań związanych z obroną i ochroną nienaruszalności granic;
- możliwości udziału w rozwiązywaniu lokalnego lub regionalnego konfliktu zbrojnego na obszarze odpowiedzialności NATO lub poza nim;
- możliwości udziału w operacji obronnej poza obszarem kraju odpowiednio do zobowiązań sojuszniczych w ramach artykułu 5 Traktatu Waszyngtońskiego;
- prowadzenie samodzielnie lub w składzie koalicyjnym strategicznej operacji obronnej na terytorium RP.

Z powyższych treści wynika, że wszystkie jednostki i instytucje wojskowe mogą być użyte w czasie pokoju, kryzysu czy też wojny. Zatem są one zobowiązane do posiadania ciągłej zdolności do działania zgodnie z ich przeznaczeniem. Dla osiągnięcia takiego stanu należy w czasie pokoju realizować działalność szkoleniową, a w czasie kryzysu czy też wojny być gotowym do prowadzenia działań stosownie do treści otrzymanych zadań. Konsekwencją takiego rozumienia powinności jednostek i instytucji wojskowych jest konieczność zaspokojenia potrzeb logistycznych – zapewnienia bezpieczeństwa logistycznego w różniących się od siebie uwarunkowaniach, co ma wpływ na sposób realizacji zadań przez potencjał logistyczny.

W czasie pokojowej działalności szkoleniowej zasadniczym wykonawcą zadań zabezpieczenia logistycznego na rzecz jednostek i instytucji wojskowych jest stacjonarny i mobilny potencjał logistyczny. Oznacza to, że bezpieczeństwo logistyczne jest efektem głównie działalności jednostek logistycznych takich jak wojskowych oddziałów gospodarczych /WOG/, regionalnych baz logistycznych /RBLog/, komend portu wojennego /KPW/, baz lotniczych /BLot/ oraz oddziałów zabezpieczenia /OZ/. To właśnie te jednostki na bieżąco poprzez swoją działalność zapewniają odpowiednie warunki do prowadzenia działalności szkoleniowej w czasie pokoju. W praktyce oznacza to, że wymienione jednostki posiadają potencjał logistyczny w postaci między innymi magazynów, warsztatów, stołówek, które udostępniają do wykorzystania przez zabezpieczane jednostki. Jednocześnie swoim potencjałem wykonawczym realizują konkretne zadania w poszczególnych służbach logistycznych. Może to być organizacja żywienia wojsk czy też obsługa i naprawa sprzętu wojskowego.

Równoległe z potencjałem stacjonarnych jednostek logistycznych zadania zabezpieczenia logistycznego realizują etatowe pododdziały logistyczne zabezpieczanych jednostek. Dotyczy to zarówno działalności szkoleniowej realizowanej w koszarach jak i w czasie szkolenia poligonowego. Istotą takiego wspólnego zaspokojenia potrzeb jest uzyskanie efektu synergii, a jednocześnie przygotowanie pododdziałów logistycznych do samodzielnej realizacji zadań w czasie ewentualnej wojny.

Uwzględniając niejako dwa podmioty realizujące zadania zapewniające bezpieczeństwo logistyczne jednostek i instytucji wojskowych, należy dostrzegać na każdym poziomie kluczowe znaczenie człowieka – pracownika resortu obrony narodowej i żołnierza. To nikt inny jak właśnie on jest wykonawcą wszelkich działań związanych z zapewnieniem właściwego poziomu zabezpieczenia logistycznego a tym samym warunków do skutecznego prowadzenia działań. To nikt inny jak wymieniony pracownik resortu obrony narodowej i żołnierz na stanowisku logistycznym realizuje zadania związane między innymi z:

- prognozowaniem i planowaniem potrzeb logistycznych;
- gromadzeniem, przechowywaniem i rotacją zapasów środków zaopatrzenia;
- dostarczaniem zaopatrzenia do odbiorców;
- świadczeniem specjalistycznych usług materiałowych;
- obsługą i naprawą sprzętu wojskowego;
- zaspokojeniem potrzeb w zakresie zakwaterowania wojsk;
- zaspokojeniem potrzeb transportowych.

Przedstawiony zakres zadaniowy personelu logistycznego w jednostkach i instytucjach wojskowych generuje potrzebę doboru odpowiednio przygotowanych kadr wykonawczych i kierowniczych. Ważna jest rola szefa, dowódcy, który jest swego rodzaju przewodnikiem odpowiedzialnym za końcowy efekt działalności podległego personelu. Należy również zauważyć, że rola dowódcy, kierownika czy też szefa w stosunku do podwładnych musi uwzględniać działania zapewniające warunki rozwoju co umożliwi uzyskanie poprawy jakości wykonywanych zadań. To nikt inny jak „człowiek - kapitał ludzki”, jego jakość, ilość i oprzyrządowanie będzie w pierwszej kolejności decydowało o bezpieczeństwie logistycznym jednostek i instytucji wojskowych [Żemigala 2008, s. 155]. Należy mieć również świadomość, że ilość i jakość stanu osobowego żołnierzy i pracowników resortu obrony narodowej nie jest warunkiem wystarczającym dla zapewnienia bezpieczeństwa logistycznego zabezpieczanym jednostkom i instytucjom wojskowym. Na równi ważny jest potencjał materialny oraz posiadanie i przestrzeganie procedur. Taka **triada ludzie, potencjał materialny i procedury** stanowi fundament zapewnienia bezpieczeństwa logistycznego jednostek i instytucji wojskowych w czasie pokoju, kryzysu i wojny.

PODSUMOWANIE

Bezpieczeństwo rozumiane jako określony stan podmiotu, do którego się odnosi może być interpretowane w różnorodny sposób. Wydaje się jednak, co zresztą zostało uzasadnione w artykule, że rozumienie bezpieczeństwa jako stanu, w którym nie występują zagrożenia w jednostkach i instytucjach wojskowych może być definiowane jako bezpieczeństwo logistyczne. Takie rozumienie znajduje również swoje uzasadnienie w interpretacji pojęcia bezpieczeństwa przez różne autorytety z tych dziedzin i dyscyplin naukowych. Zatem konkludując nie jest błędem używanie określenia „**bezpieczeństwo logistyczne**” w stosunku do jednostek i instytucji wojskowych realizujących zadania w czasie pokoju, kryzysu czy też wojny. Niejako kontynuując powyższe wskazany jest podjęcie działań zmierzające do wskazania czy i na ile poszczególne podsystemy i obszary logistyki wojskowej mają wpływ na funkcjonowanie jednostek i instytucji wojskowych w kontekście zaspokojenia ich potrzeb logistycznych i w konsekwencji w jakim zakresie odciskają swoje piętno na ich bezpieczeństwie logistycznym

LITERATURA

- Brzeziński M. (2005). *Logistyka wojskowa*. Warszawa: Bellona.
- Brzeziński M. (2015). *Inżynieria systemów logistycznych*. Warszawa: Wojskowa Akademia Techniczna
- Czupryński A. Bezpieczeństwo w ujęciu teoretycznym. Bezpieczeństwo. Teoria – badania – praktyka, wyd. Centrum Naukowo-Badawcze Ochrony Przeciwpożarowej im. Józefa Tuliszkowskiego Państwowy Instytut Badawczy, Józefów 2015
- Doktryna Logistyczna Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej D-4 (B), MON, Centrum Doktryn i Szkolenia Sił Zbrojnych, Bydgoszcz 2014
- Koziej S., Bezpieczeństwo: istota, podstawowe kategorie i historyczna ewolucja, *Kwartalnik Bezpieczeństwo Narodowe* nr 18/2011, wyd. BBN Warszawa 2011
- Kurasiński Z. /red./ (2014). *Kompendium logistyka wojskowego*. Warszawa: Wojskowa Akademia Techniczna
- Majer P. Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego nr 7 /4/ 2012 wyd. ABW Warszawa 2012
- Malak k., Bezpieczeństwo jako kategoria i zjawisko społeczne, "Piotrkowskie Zeszyty Międzynarodowe" 2007, nr 2
- Misiuk A. Rzecz o bezpieczeństwie – geneza, istota, rozwój, *Kwartalnik Naukowy OAP UW* nr 6 wyd. UW Warszawa 2013
- Pawlisiak M., System logistyczny determinantem bezpieczeństwa Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa WAT 2016
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO1) z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych
- Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego. wyd. Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2008
- Uniwersalny słownik języka polskiego A-J, wyd. PWN Warszawa 2006
- Williams P. D, *Badania bezpieczeństwa. Wprowadzenie. Studia bezpieczeństwa*, red. Williams P. D., Kraków 2012
- Zięba R., *Wprowadzenie. Pozimnowojenny paradygmat bezpieczeństwa międzynarodowego. Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie*, wyd. Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008